

De Jerden

RAPPORTAGE MEETLAT BIODIVERSITEIT
LOCATIE: SLOTEN

—
**landscape
solutions**

*inspired by
nature*

In deze rapportage wordt gebruik gemaakt van systematiek **Meetlat Biodiversiteit®**

// COLOFON

Titel: Rapportage Meetlat Biodiversiteit

Opdrachtgever: IPF / TAF / De Jerden
Contactpersoon: mevr. M. Soepboer / De heer S. van der Zee
RET-locatie: De Jerden Sloten

Donker Design
Korte Brouwersstraat 13
6658 AC Beneden-Leeuwen

Contactpersoon: de heer G. van den Dikkenberg

Klantnummer: 1029477
Projectnummer: 240195
Kenmerk: 240195_MEETLAT_01
Versie: 01

Datum: 24-07-2024

// INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	4
2	Introductie Meetlat Biodiversiteit ®	6
2.1	Systematiek Meetlat Biodiversiteit®	6
3	Uw behaalde score	7
4	Analyse score op indicatoren	7
5	Waarnemingen en verbetervoorstellen	8
5.1	Indicatoren bosgemeenschap en structuurvariatie	8
5.1.1	Gelaagdheid: Bomen en Struiken	8
5.1.2	Netheid terrein	8
5.1.3	Onbegroeid Terrein	9
5.2	Gradiënten en watergebonden indicatoren	9
5.2.1	Harde oevers voorkomen	9
5.2.2	Onderhoud	9
5.3	Indicatoren planten (kruiden, bomen, struiken)	10
5.3.1	Inheems versus exoten	10
5.3.2	Klimplanten en Hedera	10
5.4	Indicatoren Schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden	11
5.4.1	Barrières overbrugbaar	11
5.4.2	Schuilplekken (muren, hagen)	11
5.5	Eindconclusie	12
6	Maatregelenplan	12

1 INLEIDING

De Donker Groep wil in 2035 100% circulair zijn. Dit doen wij omdat wij ervan overtuigd zijn dat dit nodig is om onze aarde te behouden. Daarom hebben wij voor de aankomende jaren hoge ambities uitgesproken op gebied van duurzaamheid, natuurinclusiviteit en circulariteit.

Vanuit het programma **Sliepe yn'e Takomst** bent u betrokken bij het opdoen van kennis over biobased en circulair bouwen met De Jerden gelegen in Sloten. De duurzame ambities vanuit Zantman en uw bedrijf zijn echter groter. Daarbij is het vergroten van de biodiversiteit op uw locatie een doel waarvoor wij een meting gedaan hebben. Er kan vaak snel een resultaat gehaald kan worden. En het is nog leuk ook!

Hoe mooi is het niet om meer vlinders en vogels in uw recreatieterrein te zien. Het is echt eenvoudiger dan velen denken.

Waarom is stimulering van de biodiversiteit belangrijk?

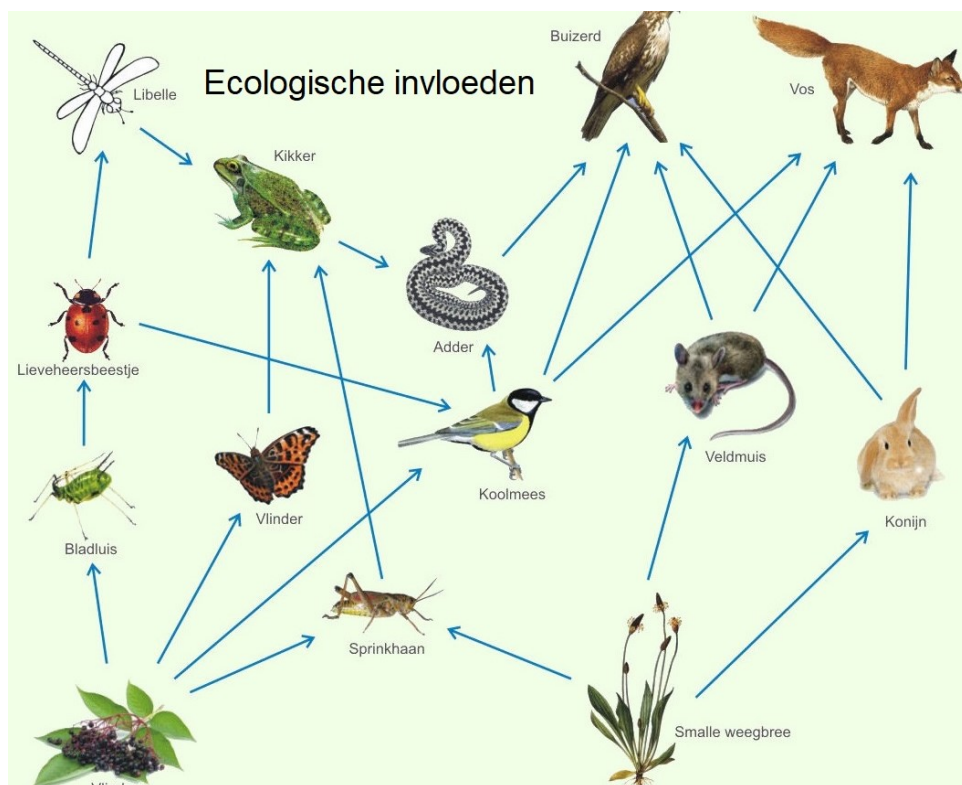
De biodiversiteit neemt hard af in de wereld maar zeker ook in Nederland.

Vanaf 1900 is de biodiversiteit ca. 65% gedaald! Dat betekent minder soorten planten, minder insecten en minder vogels, zoogdieren, reptielen en amfibieën...kortom; minder van alle soorten die in NL voorkomen.

Dit komt omdat in de natuur alles met elkaar verbonden is. Als door gebruik van kunstmest een bacterie verdwijnt, kan ook een plantje verdwijnen die gebonden is aan deze plant. Dat betekent ook weer het verdwijnen van insecten die gebonden zijn aan de plant en bijv. een vogel die deze insecten weer eet. Biodiversiteit is een complex systeem van soorten die elkaar ondersteunen en in leven houden. Mensen zouden niet kunnen overleven zonder deze biodiversiteit.

Een hoge biodiversiteit is heel belangrijk. Het zorgt namelijk voor:

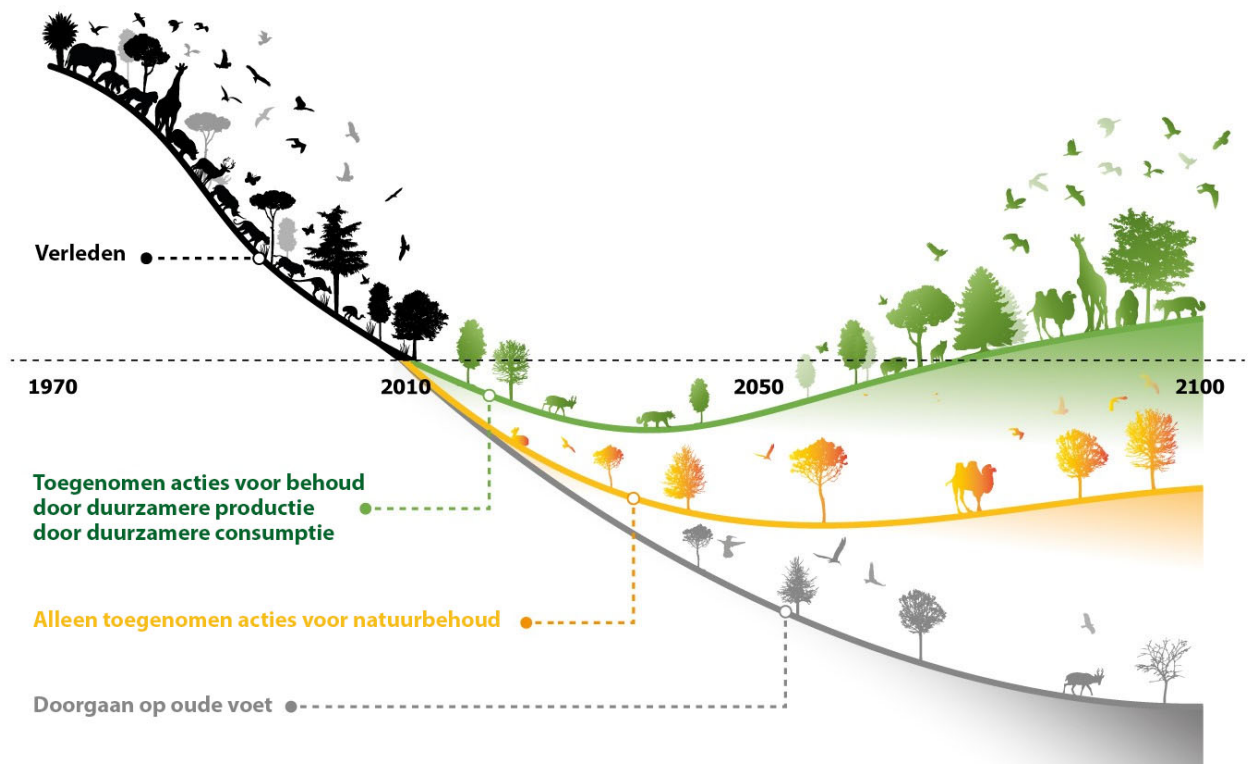
- Zuiver (drink)water
- Bestuiving van gewassen
- Gaat klimaatverandering tegen
- Binding en opname CO₂
- Voorkomt urban heating

Waardoor is de biodiversiteit gedaald?

Het ecologische systeem is fragiel en wordt door ingrijpen van de mens verstoord en bedreigd. Er zijn vele aspecten die een negatieve impact hebben maar de belangrijkste zijn:

- Verdere verstedelijking
- Intensieve landbouw
- Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen
- Gebruik van anorganische meststoffen (kunstmest)

"Als insectenpopulaties uiteindelijk echt instorten, gaat dat ook gevolgen hebben voor de rest van de natuur. Insecten vormen de onderste laag van de voedselpiramide. Als je die wegneemt, dan stort de piramide in. Dat betekent niet alleen dat vogels sterven doordat ze te weinig voedsel hebben, maar ook grotere zoogdieren. Als dit zo doorgaat, hebben we over één generatie nog wel natuur, maar die zal dan niet meer dan dood groen zijn." (Van den Boom, geciteerd in Plicht, 2018)

2 INTRODUCTIE MEETLAT BIODIVERSITEIT ®

De Meetlat Biodiversiteit biedt u een prachtige tool om uw terrein te meten en te verbeteren op gebied van de aanwezige biodiversiteit.

De meting is uitgevoerd volgens een onafhankelijk en gestandaardiseerd systeem waarvan we de uitslag niet kunnen beïnvloeden.

Doel van deze meting is om u als opdrachtgever inzicht te geven in de status van uw terrein en de maatregelen die u zou kunnen treffen om een hogere score te halen.

2.1 *Systematiek Meetlat Biodiversiteit®*

De grote vraag is; Hoe maak je biodiversiteit inzichtelijk voor de ongeveer 40.000 soorten die in Nederland in stad, land en natuur voorkomen. Hierbij staan pragmatische handelen en eenvoud aan de basis. Inzicht in natuurlijke processen en indicatoren kan uiteindelijk leiden tot biodiversiteit; niet de soorten, maar het schappen van voorwaarden vormt de basis voor een hoge soortenrijkdom. En die voorwaarden zijn concreet en meetbaar.

3 UW BEHAALDE SCORE

Wij hebben een meting op biodiversiteit uitgevoerd. Daarbij hebben wij het terrein bezocht en gekeken naar de aspecten die genoemd worden en beoordeeld dienen te worden.

Vanuit deze systematiek heeft u een score gehaald van:

116 van in totaal 280 punten

4 ANALYSE SCORE OP INDICATOREN

In onderstaande diagram kan u zien hoeveel punten u scoort op de hoofdindicatoren. Hiermee wordt ook gelijk inzichtelijk op welke punten verbeteringen mogelijk zijn.

	Indicator	Max score	Uw score
1.	Indicatoren bosgemeenschap en structuurvariatie	76	24
2.	Gradiënten en watergebonden indicatoren	70	24
3.	Indicatoren planten (kruiden, bomen, struiken)	54	32
4.	Indicatoren schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden	80	36
	Totaalscore	280	116

5 WAARNEMINGEN EN VERBETEROORSTELLEN

Op basis van ons bezoek aan het terrein en de uitkomsten van de Meetlat geven wij hieronder een overzicht van onze bevindingen en de optimalisaties weer.

5.1 Indicatoren bosgemeenschap en structuurvariatie.

Algemeen

Bij deze indicator scoort het terrein 24 van 76 punten, bijna 33%

Opvallend daarbij is dat op een aantal indicatoren geen punten worden gehaald en op een aantal al de maximale punten. Dit betekent dat er aspecten ontbreken in het plan die de potentie aan biodiversiteit beperkt.

Hierbij vallen de volgende aspecten op:

5.1.1 Gelaagdheid: Bomen en Struiken

Het terrein wordt gekenmerkt door overzichtelijkheid en een grote mate aan gazon, vaste planten en struiken. Hierbij ontbreekt gelaagdheid naar wat hogere beplanting zoals ruigtekruiden en hoge bomen.

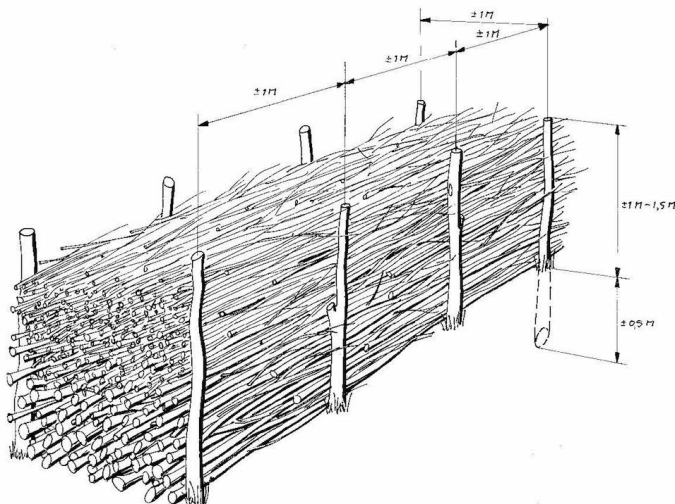
Verbeterpunt: Laat meer ruigte ontstaan en bomen doorgroeien naar hoge exemplaren.

In de nieuw in te richten zone een goede gelaagdheid aanbrengen van mos-, gras-, kruiden-, heester- en boomlaag.

5.1.2 Netheid terrein

Het terrein van De Jerden is netjes onderhouden. Hier gaat aandacht naar uit. Dit heeft echter ook een groot nadeel. De biodiversiteit is heel erg gebaat bij dood hout, bladeren en wat rommel. Dit vormt een onschatbare bron aan voedingswaarde en schuilmogelijkheden

Verbeterpunt: Zorg dat er op diverse plekken nette rommelhoekjes ontstaan. Op een plek waar het mogelijk is kan een berg bladeren liggen. Maar ook snoeihout hoeft niet te worden afgevoerd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de toepassing van een takkenril. Dood hout in grotere diameters kan ook prima blijven liggen. Ook dode bomen kunnen afgezet worden op ca. 4-6m hoogte en nog wel meer dan 10 jaar op de plek blijven staan. In die tijd zorgen ze voor veel waarde voor allerlei insecten en vogels.

Figuur 1 takkenril

5.1.3 Onbegroeid Terrein

Op dit moment is er geen onbegroeid terrein aanwezig is. Het is belangrijk om dit in kleine hoeveelheden te laten ontstaan of maken in het nieuwe te realiseren deel. Deze plekken zijn heel belangrijk voor het opwarmen van insecten, amfibieën en reptielen.

Figuur 2 Vlinder warmt zich op zand

5.2 Gradiënten en watergebonden indicatoren

Algemeen

Bij deze indicator scoort het terrein 24 van 70 punten, ca. 33%

Water lijkt geen issue in Fryslân, echter op de locatie zelf is er achter op het terrein enkel een kleine sloot aanwezig. Deze heeft beperkte waarde door de groei van riet en andere beplanting is de sloot bijna dicht gegroeid.

In de nieuwe situatie is water alom aanwezig en een belangrijke drager van het plan. Het water kan daarin meerdere functies vervullen als speel- en vaarwater maar ook als ecologisch waardevolle gradiënt in het terrein.

5.2.1 Harde oevers voorkomen

In het nieuwe plan is het raadzaam om natuurlijke oevers toe te passen. Deze zijn ecologisch waardevol. Daar waar bootjes aanleggen kan eventueel een kleine steiger of klein stukje hardere oever gemaakt worden.

5.2.2 Onderhoud

Een ander aspect in het verlengde van de oever vormt het onderhoud. Hier zou een wat natuurlijker beeld in plaats van gemaaide oevers veel verschil maken in soortenrijkdom. Veel punten kunnen behaald worden door gefaseerd te beheren, ca. 30-40% van de oevers kan dan de winter over blijven staan, net als kruidenvegetaties op het terrein.

5.3 *Indicatoren planten (kruiden, bomen, struiken)*

Algemeen

Bij deze indicator scoort het terrein 32 van 54 punten, bijna 60%

Dit is een prima score. Deze score wordt met name gehaald door het grote sortiment aan rond de recreatiewoningen aanwezige vaste planten en heesters of hagen.

Aandachtspunt vormen de volgende aspecten:

5.3.1 *Inheems versus exoten*

Er worden qua planten veel exoten gebruikt. Dat hoeft niet persé verkeerd te zijn maar de Nederlandse biodiversiteit is het meest gebaat bij Nederlandse soorten zoals Wilg, Els, Hazelaar en Sleedoorn.

Verbeterpunt: Door inheemse heestersoorten aan te brengen in het nieuwe deel van het terrein sluit het plan nog beter aan op de omgeving. Daarnaast wordt ook gelijk de onvoldoende gelaagdheid opgelost.

5.3.2 *Klimplanten en Hedera*

Klimplanten zoals Hedera (Klimop) zijn van onschatbare waarde voor de biodiversiteit. Het biedt schuilmogelijkheden, lange bloei en heel veel nectar. Ook wordt Klimop veel gebruikt door vogels om in te nestelen.

Verbeterpunt:

Hedera aanbrengen als nectarplant (Hedera 'Arborescens') en meer klimmers tegen gevels indien mogelijk. Deze klimmers kunnen ook los van de gevel staan of hagen vormen.

5.4 Indicatoren Schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden

Algemeen

Bij deze indicator scoort het terrein 36 van 80 punten, ca. 45%

In algemene zin is deze score te herleiden naar een te nette inrichting waarbij gelaagdheid ontbreekt. Gelaagdheid is nodig als schuil- en nestelplek. Denk hierbij aan vogels maar ook aan bijvoorbeeld een egel. Hagen of struweel dienen vaak als veilige plek waarlangs deze dieren zonder gevaar van plek naar plek kunnen trekken.

5.4.1 Barrières overbrugbaar

Het terrein wordt voor driekwart omringd door weiland, 1 zijde is afgebakend door de weg. Dieren kunnen van en naar de locatie komen.

Verbetervoorstel: door ter plaatse van de overtoom ook een amfibieën oversteek te realiseren onder de weg door kan een natuurvriendelijke passage tussen het grote water en het water op het terrein gemaakt worden.

5.4.2 Schuilplekken (muren, hagen)

Schuilmogelijkheden zijn er onder accomodaties en in de tuinen daarvan. Door meer verrommeling en toepassing van stapelmuurtjes en hagen kan dit eenvoudig worden opgelost in het nieuwe plan. Dit geeft schuilplekken aan andere soorten.

Verbetervoorstel: Aanbrengen hagen, takkenril, stapelmuurtjes (rotstuin) en ruimte onder de nieuwe te bouwen recreatiewoningen.

Figuur 3 stapelmuur

5.5 Eindconclusie

Het terrein van De Jerden is een terrein met potentie. Een verandering in onderhoud zou al veel biodiversiteit opleveren, door bijv. kruiden te laten ontstaan, niet alles voor de winter te maaien en rommelhoeken laten ontstaan met dood hout en dergelijke.

Het terrein is netjes en dat is begrijpelijk. Er zijn echter vast een paar plekken die buiten het oog van bezoekers vallen en best iets rommeliger zouden mogen zijn. Dit geeft dan net wat meer schuilmogelijkheid en rust.

Voor het terrein van De Jerden valt de grootste winst te halen door 3 zaken toe te passen.

1. Meer gelaagdheid door bomen, struiken en gras/kruiden
2. Natuurlijke oevers toe te passen
3. Minder 'netjes' groen laten ontstaan of aanleggen en ander onderhoud toepassen.

Overige maatregelen zijn gedeeld met Bart Zantman en worden in de presentatie verwerkt.

Met deze maatregelen in acht wordt het een *nog* mooier en interessanter terrein!

6 MAATREGELENPLAN

Naar aanleiding van de analyse zijn er in het vorige hoofdstuk een aantal conclusies getrokken en voorstellen voor optimalisaties gedaan.

Samen met uw adviseur bepaalt u op basis van dit rapport de eventueel te nemen vervolgstappen.

Graag werken we samen met u verder aan een biodivers Nederland!

